

NORGES HØYESTERETT

Den 7. mars 2013 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av justitiarius Schei og dommerne Øie og Bergsjø i

HR-2013-00545-U, (sak nr. 2013/184), sivil sak, anke over kjennelse:

Kentom AS

(advokat Roar Bårdlund)

mot

Westimpex Ltd

(advokat Trond S. Paulsen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder en begjæring om tvangssalg av et russisk skip.
- (2) I henhold til en uttalelse fra et russisk skipsregister ble Westimpex Ltd (heretter Westimpex) 2. september 2009 registrert som eier av skipet M/V Aliot. Skipets tidligere eier var Nordland Ltd (heretter Nordland).
- (3) Ved beslutning 26. mai 2010 av namsmannen i Kirkenes ble Kentom AS (heretter Kentom) gitt utlegg i skipet på grunnlag av forfalte fordringer mot skipets tidligere registrerte eier, Nordland. Namsmannen hadde da allerede tatt håndpant i skipet på grunnlag av en tidligere besluttet arrest. Namsmannen sendte utlegget til det russiske skipsregisteret for registrering, men utlegget ble nektet registrert under henvisning til at et annet selskap enn Nordland sto oppført som eier.
- (4) Westimpex klaget namsmannens beslutning om utlegg inn for norske domstoler. Mens utlegget var til behandling i domstolene, ble skipet frigitt fra håndpant og fraktet til Tromsø for reparasjonsarbeider og omklassifisering. Foranledningen for frigivelsen skal ha vært at Høyesteretts ankeutvalg ved kjennelse 9. juni 2011 (Rt. 2011 side 852) hadde opphevet lagmannsrettens kjennelse om utlegg.
- (5) Etter flere rettsrunder ble utfallet av utleggssaken at klagen over utlegget ikke ble tatt til følge. Domstolene la til grunn at Nordland var reell eier av skipet på beslagstidspunktet, og at utlegget derfor var gyldig. Domstolsbehandlingen av utlegget ble avsluttet ved Høyesteretts ankeutvalgs beslutning 2. mars 2012 om å nekte fremmet anken fra Westimpex (HR-2012-

471-U).

- (6) Kentom fremmet 15. mars 2012 begjæring til namsfogden i Tromsø og Karlsøy om tvangssalg av skipet etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 8. Som saksøkte ble oppgitt både Nordland og Westimpex. Namsfogden fant at begjæringen kunne tas til følge, og forela den for de saksøkte. Han sendte samtidig melding til Tromsø Skibsverft, som for tiden utøvde tilbakeholdsrett i skipet på grunn av et uoppgjort mellomværende, og forbød verftet å utlevere skipsdokumentene til Westimpex.
- (7) Westimpex innga 26. mars 2012 klage til Nord-Troms tingrett. Det ble anført at skipet var registrert i det russiske skipsregisteret og dermed ikke kunne begjæres tvangssolgt etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven kapittel 8, jf. § 1-8 første ledd siste punktum. Rettsvern for utlegget forelå ikke siden det ikke var registrert i det russiske skipsregisteret, jf. panteloven § 5-3. Tvangssalget ble også anført å være folkerettsstridig. Begjæringen ble på denne bakgrunn påstått avvist, men påstanden ble under tingrettens behandling endret til at begjæringen ikke tas til følge. Det ble videre krevd erstatning etter tvisteloven § 32-11.
- (8) Ved oversendelsen 28. mars 2012 til tingretten fastholdt namsfogden beslutningen om tvangssalg. I oversendelsesbrevet ble det opplyst at Tromsø Skibsverft innehar skipsdokumentene. Kentom innga tilsvaer 3. april 2012 der klagen ble påstått avvist eller forkastet.
- (9) Nord-Troms tingrett holdt muntlig forhandling og traff 2. mai 2012 kjennelse med slik slutning:
- "1. Klagen forkastes.**
- 2. Westimpex Ltd. betaler innen 2 – to – uker fra kjennelsens forkynnelse 60 000 – sekstitusen – kroner i sakskostnader til Kentom AS."**
- (10) Tingretten fant at det russiske skipsregisteret ikke tilsvarte et norsk realregister, og at utlegget hadde fått rettsvern etter reglene om håndpant. Dermed var beslutningen om tvangssalg gyldig.
- (11) Westimpex anket kjennelsen til Hålogaland lagmannsrett og påsto den og namsfogdens beslutning om tilbakeholdelse og tvangssalg opphevet som følge av feil lovforståelse og bevisbedømmelse. Som grunnlag for dette ble det anført at tingretten feilaktig hadde bedømt skipet som ikke-realregistrerbart, at kjennelsen stred mot Rt. 2011 side 852, og at den stred mot sjøloven § 94 annet ledd. Det ble også for lagmannsretten krevd erstatning etter tvisteloven § 32-11. Kentom sluttet seg til tingrettens kjennelse og påsto anken forkastet. Erstatningskravet ble påstått avvist eller forkastet.
- (12) Ved lagmannsrettens kjennelse 2. august 2012, truffet etter skriftlig behandling, ble tingrettens kjennelse opphevet på grunn av mangelfulle kjennelsesgrunner, jf. tvisteloven § 29-21 annet ledd bokstav c. Etter lagmannsrettens syn heftet det uklarheter ved tingrettens drøftelse av både spørsmålet om det russiske skipsregisteret er et tilsvarende utenlandsk realregister, og spørsmålet om det i benektende fall var etablert gyldig håndpant.
- (13) Kentom anket over lagmannsrettens kjennelse, og ved Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse 24. september 2012 (Rt. 2012 side 1473) ble lagmannsrettens kjennelse opphevet. Utvalget mente det var uriktig av lagmannsretten å oppheve tingrettens kjennelse fremfor å realitetsavgjøre anken.

- (14) Etter begjæring fra Westimpex traff Nord-Troms tingrett 9. oktober 2012 kjennelse om at skipet frigis mot at det stilles sikkerhet med inntil 2,7 millioner kroner.
- (15) Etter ankeutvalgets opphevelse ble partene gitt anledning til å inngi nye merknader, før Hålogaland lagmannsrett 5. desember 2012 traff ny kjennelse med slik slutning:
- "1. Tvangssalgsbegjæringen tas ikke til følge.**
  - 2. Westimpex Ltd.s erstatningskrav, påstanden punkt 3, avvises.**
  - 3. I sakskostnader for lagmannsretten betaler Kentom AS 55 000 – femtifemtusen – kroner til Westimpex Ltd, innen 2- to – uker fra kjennelsens forkynnelse.**
  - 4. I sakskostnader for tingretten betaler Kentom AS 25 000 – tjuéfemtusen – kroner til Westimpex Ltd, innen 2 – to – uker fra kjennelsens forkynnelse."**
- (16) Lagmannsretten kom til at utlegget ikke hadde rettsvern når det ikke var registrert i det russiske skipsregisteret. Og selv om rettsvern eventuelt kunne ha vært etablert ved håndpant, forelå det uansett ikke håndpant da tvangssalgsbegjæringen ble fremsatt, og namsmannens senere beslag ble antatt å mangle lovhjemmel. Westimpex' erstatningskrav ble derimot avvist. Westimpex ble likevel tilkjent delvise sakskostnader for tingretten og lagmannsretten.
- (17) *Kentom AS* har anket lagmannsrettens kjennelse, slutningens punkt 1, 3 og 4, til Høyesterett. Anken er angitt å gjelde lovtolkningen og saksbehandlingen. I korte trekk anføres det:
- (18) Lagmannsretten har bygd på en uriktig generell forståelse av tvangsfullbyrdelsesloven § 1-8 første ledd siste punktum. Det er lagt til grunn en vesentlig for lav terskel for hva det vil si at et utenlandsk realregister er "tilsvarende" et norsk realregister. Drøftelsen er uansett ikke tilstrekkelig til å vise hvordan retten har vurdert de relevante momentene og anførselene opp mot bestemmelsen.
- (19) Ved den subsidiære vurderingen av om det foreligger gyldig håndpant, er lagmannsrettens kjennelsesgrunner mangelfulle. Det legges uten nærmere drøftelse til grunn som en premiss at Westimpex er eieren av skipet, noe som utgjør en saksbehandlingsfeil. Lagmannsretten foretar dessuten en uholdbar sammenblanding mellom skifteutlegg og namsutlegg, og mellom arrest og tvangsfullbyrdelse.
- (20) Kentom har nedlagt slik påstand:
- "1. Hålogaland lagmannsretts kjennelse av 5. desember 2012, slutningens pkt. 1, 3 og 4 oppheves.**
  - 2. Kentom AS tilkjennes sakens omkostninger, til nå kr. 28 860,- inklusive rettsgebyret."**
- (21) *Westimpex Ltd* har tatt til motmæle. Det anføres i korte trekk:
- (22) Lagmannsretten har foretatt en grundig og riktig vurdering av om det russiske skipsregisteret er et tilsvarende utenlandsk realregister.
- (23) Det er ikke omtvistet at Westimpex overtok besittelsen av skipet etter at arresten ble opphevet av ankeutvalget 9. juni 2011. Lagmannsretten har videre korrekt kommet til at namsmannens beslag i mars 2012 ikke var gyldig.

(24) Westimpex har nedlagt slik påstand:

- "1. Prinsipalt:
Anken nektes fremmet**
- 2. Subsidiært:
Anken forkastes.**
- 3. I begge tilfelle: I sakskostnader for Høyesterett betaler Kentom AS til Westimpex Ltd kr.30.800.-"**

(25) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke. Utvalgets kompetanse er derfor begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning, jf. tvisteloven § 30-6 bokstav b og c.

(26) Sakens hovedspørsmål er om lagmannsretten har tolket tvangsfullbyrdelsesloven § 1-8 første ledd riktig når den har funnet at det russiske skipsregisteret er å anse som et realregister.

(27) Tvangsfullbyrdelsesloven § 1-8 første ledd har følgende definisjon av realregister:

"Med realregister menes norsk grunnbok, skipsregister (medregnet Norsk Internasjonalt Skipsregister), luftfartøyregister og lignende norsk rettighetsregister ordnet etter de formuesgoder som rettighetene gjelder. Verdipapirregistre og Løsøreregisterets motorvognregister regnes ikke som realregistre. Med realregister menes også tilsvarende utenlandske registre."

(28) Uavhengig av om et formuesgode er realregistrert eller ikke, kan tvangsdekning i formuesgodet bare skje på grunnlag av en panterett, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 8-1 første ledd og § 11-1 første ledd. Sjøloven § 74 første ledd gir særregler om når en panterett i et utenlandsk skip skal anerkjennes som gyldig her i Norge:

"Panterett i fremmed skip skal anerkjennes som gyldig her i riket forutsatt
1) at panteretten er stiftet og registrert i samsvar med lovgivningen i den stat hvor skipet er registrert,
2) at registeret og de dokumenter som ifølge registreringsstatens lovgivning skal oppbevares hos registerføreren, er offentlig tilgjengelige, og at utskrifter av registeret og avskrifter av dokumentene kan fås hos registerføreren, og
3) at registeret eller et dokument som nevnt i nr 2 angir
a) den opprinnelige panthavers navn og adresse eller at dokumentet er utstedt til ihendehaveren,
b) det beløp som panteretten skal sikre, og
c) datoen og andre forhold som ifølge registreringsstatens lovgivning bestemmer prioriteten."

(29) Bestemmelsen ble første gang innført som § 259 til sjøloven 1893, jf. Ot.prp. nr. 32 (1970-1971) side 51-52, som viser til utkastet i Sjølovkomiteens innstilling VI. På side 95 i innstillingen – i de spesielle merknadene til utkastet § 267, som senere ble vedtatt som § 259 – står det at bestemmelsen bygger på sjøpantkonvensjonen 1967 og er forutsatt å gjelde både kontraktspant og utlegg. Bestemmelsen ble videreført uendret i sjøloven 1994 som § 74, jf. Ot.prp. nr. 55 (1993-1994) side 18.

(30) Vilkårene i sjøloven § 74 første ledd nr. 2 og 3, som knytter seg til registeret som sådan, vil for alle praktiske formål være avgjørende for om et bestemt utenlandsk register er et realregister etter tvangsfullbyrdelsesloven § 1-8 første ledd, jf. Falkanger m.fl., Bind II, side 664-665. Det fremgår riktignok ikke av sjøloven § 74 første ledd at det er et uttrykkelig vilkår at det dreier seg om et "rettighetsregister ordnet etter de formuesgoder som rettighetene

gjelder", jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 1-8 første ledd. Et utenlandsk skipsregister som oppfyller vilkårene i sjøloven § 74 første ledd nr. 2 og 3, vil imidlertid i praksis vanligvis også oppfylle vilkåret om at registeret er ordnet etter formuesgoder.

- (31) Lagmannsretten har ved sin drøftelse av tvangsfullbyrdelseslovens realregisterdefinisjon vist til kriteriene i sjøloven § 74 første ledd nr. 2 og 3. Den drøfter imidlertid ikke de ulike kriteriene – fokuset er hovedsakelig rettet mot tvangsfullbyrdelsesloven § 1-8 første ledd. Lagmannsretten kan da ikke uten videre forstås slik at vilkårene i sjøloven § 74 første ledd nr. 2 og 3 er vurdert og funnet oppfylt. Kjennelsen bygger dermed ikke på riktig lovforståelse og punkt 1, 3 og 4 i slutningen må oppheves.
- (32) Westimpex har lagt ned påstand om å bli tilkjent sakskostnader for Høyesterett med 28 860 kroner, hvorav 23 700 kroner gjelder salær og 5 160 kroner gjelder ankegebyr. Påstanden tas til følge, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd.
- (33) Kjennelsen er enstemmig.

S l u t n i n g:

1. Lagmannsrettens kjennelse, slutningen punkt 1, 3 og 4, oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler Westimpex Ltd til Kentom AS 28 860 – tjueåttetusenåttehundreogseksti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

Toril M. Øie
(sign.)

Tore Schei
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Riktig utskrift: